

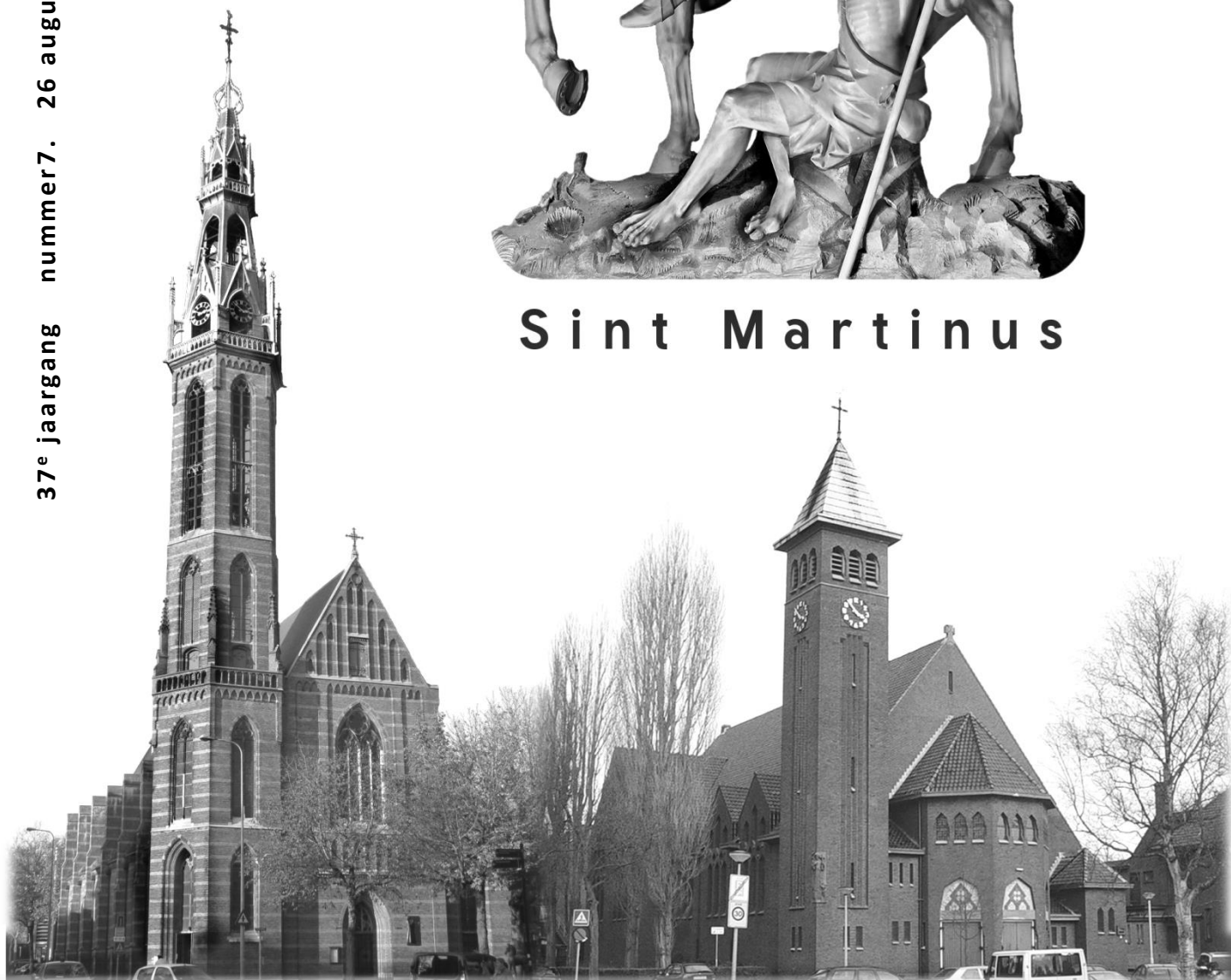
37e jaargang nummer 7. 26 augustus 2023 t/m 29 september 2023

Rondom

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Sint Martinus

Parochieblad Sint-Martinusparochie

ALGEMENE INFORMATIE SINT MARTINUSPAROCHIE

St.-Jozefkathedraal
Radesingel 2
Tel. 050 – 3 12 42 15

St.-Franciscuskerk
Zaagmuldersweg 67
Tel. 050 – 3 12 42 15

Secretariaat en kerkelijk bureau

Adres Radesingel 4, 9711 EJ Groningen
Telefoon 050 – 3 12 42 15
E-mail secretariaat@stmartinusparochie.nl
Website www.stmartinusparochie.nl

In de parochie is pastoraal werkzaam

Plebaan/Pastoor drs. R.R.B.M. Wagenaar
Telefoon 050 – 3 12 42 15

Kerkbestuur

Voorzitter Plebaan drs. R.R.B.M. Wagenaar

Rooms-katholiek kerkhof

Adres Hereweg 89, 9721 AA Groningen
Telefoon 050 – 5 25 32 28 (tijdens kantooruren)

Rooms-katholieke basisscholen

Sint Michaëlschool

Butjesstraat 8, 9712 EW Groningen
Telefoon 050 - 3 12 52 82
info@sint-michael.nl

Dependance Sint Franciscus

Star Numanstraat 52, 9714 JS Groningen

Studentenparochie Sint Augustinus

Studentenpastor drs. Arjen K.H. Jellema, pr.
<https://facebook.com/st.augustinus/>

PCI Sint Martinus (parochiële caritas instelling)

Meer informatie op achterzijde Rondom.
email: pci@stmartinusparochie.nl

Redactie Rondom

Louis Lukassen, Egbert van der Werff, Jabik Zeinstra en Peter Jager.
Vormgeving: Meta van Zoelen.

De redactie van 'Rondom Sint Martinus' treedt verzamelend op. Het wel of niet opnemen van artikelen of het inkorten ervan wordt zorgvuldig afgewogen, eventueel in overleg met het kerkbestuur. Het is ondoenlijk om met elke schrijver of schrijfster hierover contact op te nemen en/of te corresponderen. We vertrouwen erop dat u hiervoor begrip heeft.

Rooster Rondom (volgend nummer)

nummer	periode	kopij voor
8	30 september 2023 t/m 3 november 2023	9 september ↑

*U kunt de kopij ook mailen
redactierondom@stmartinusparochie.nl*

Administratie & verspreiding

Centrum	Secretariaat Radesingel 4
Noord	Mw. M. Melenhorst - Vroome Noorderhaven 49 Tel. 06 – 22 54 93 46
Selwerd	Dhr. J.R. Kruisman Beukenlaan 64 Tel. 050 – 5 71 51 11
Vinkhuizen	Dhr. J.R. Kruisman Beukenlaan 64 Tel. 050 – 5 71 51 11
Paddepoel	Mw. A.C. ten Voorde, Zonnelaan 241 Tel : 050 – 5 73 10 10
Oost	Dhr. J.R. Kruisman Beukenlaan 64 Tel. 050 – 5 71 51 11

Bankrekeningnummers St.- Martinusparochie

IBAN: NL89 INGB 0669 9127 19

t.n.v. St.-Martinusparochie te Groningen
Voor al uw financiële bijdragen zoals:

- Abonnementsgeld Rondom (€ 15,00)
- Giften en stipendia

IBAN: NL92 INGB 0000 0117 50

t.n.v. St.-Martinusparochie te Groningen
Voor uw bijdrage Kerkbalans.

Neergang – Opgang

September is de maand van een nieuw begin. Zeker voor scholen, universiteiten en voor zoveel anderen, verkwaamt door de vakantie. Een goed moment om iets met u te delen wat mij al langer bezighoudt.

We leven in een bizarre tijd, een decadente samenleving waarin woke gedijt. Een tijd ook vol spanning door oorlog en onrust omtrent klimaat en natuur. Deze lijst kan men naar believen nog langer maken. Wanneer ik mij beperk tot één aspect, namelijk de neergang in het godsdienstig leven, denk ik, hoe dikwijls in de geschiedenis heeft de Kerk een nieuw begin moeten maken? Trouwens, lezen we niet al in het Oude Testament over periodes waarin Israël afgodenging vereren, Baälgoden? Tot er profeten kwamen om Gods volk weer op het rechte spoor te brengen.

Zo vaak leek het einde van de Kerk nabij en bloeide zij toch weer op – altijd door het werk van enkelingen, zoals H. Franciscus in de 13de eeuw.

In de 16de eeuw, in de tijden van de Reformatie, was er verwarring. Maar een zuivering binnen de Kerk in de Contra-Reformatie bracht een nieuwe ervaring en nieuw élan.

De Franse Revolutie die de Kerk in Frankrijk bijna geheel wegvaagde, betekende niet het einde. De Kerk in Frankrijk kende in de 19de eeuw weer een geweldige opbloei, met bijvoorbeeld de Mariaverschijningen in de Rue du Bac te Parijs (1836), in La Salette (1846) en in Lourdes (1858). Het monastieke leven bloeide weer op, met nieuwe kloosterstichtingen zoals Solesmes. En niet te vergeten de H. Pastoor van Ars, naar wie men van heinde en ver kwam om bij hem te biechten.

Eind 19de eeuw kwam er een nieuwe klap voor de Kerk in Frankrijk met fel anti-clericale regeringen onder het motto: De Kerk moet

kapot. Toch heeft de Kerk deze grote tegenslagen overleefd.

Nu denken velen dat de Kerk, zeker in onze contreien, de langste tijd heeft gehad. Maar is dat niet een verabsolutering – omdat wij er zelf middenin staan en we ons te weinig bewust zijn van de eeuwenlange geschiedenis met zoveel hoogte- en dieptepunten? Natuurlijk komt er een reactie op deze tijd. Zeker zullen er ook veranderingen komen, want elke periode heeft zijn eigen accenten in het kerkelijk leven.

Zoeken naar God. Zou dat ineens allemaal voorgoed voorbij zijn? Dat kan men toch niet geloven! Belangrijk is dat we als Kerk onszelf blijven, met name zorg dragen voor een mooie en waardige liturgie, zoals de Kerk ons die aanreikt, omdat daar de ontmoeting tussen de Heer en de mensen plaats vindt. Hij moet centraal staan in de liturgie die eredienst aan God moet zijn en geen vlakke mensendienst. Het valt me op dat jonge mensen gevoelig zijn voor het sacrale en het Gregoriaans waarderen. Misschien mogen we hoop putten uit de jeugd. Waar we zien dat zoveel jongeren vanuit de leegheid van onze huidige consumptie-cultuur gaan zoeken, naar de zin van het leven, naar het doel er van; zij snakken naar meer diepgang.

De Kerk gaat altijd door, daar maak ik me geen zorgen over, wel dat er zoveel nu in verwarring leven.

We moeten blijven bidden en zeker bij het uitgestelde Allerheiligste dat vanaf september weer verder gaat in de Sint Jozef, voortaan in de kerk – op wens van vele deelnemers.

Het zachte gebed maakt ons innerlijk sterk en mag uitstralen naar velen.

Christus is ons nabij en Hij laat ons niet in de steek.

Pastoor R. Wagenaar

Sint-Franciscuskerk
Zaagmuldersweg 67

Sint-Jozefkathedraal
Radesingel 2

Maandag tot en met vrijdag

12.00: Het Rozenhoedje en aansluitend het middaggebed
12.30: H. Mis
19.00: H. Mis (donderdag)

Zaterdag

09.00: H. Mis (Nederlands)
17.00: H. Mis (Engels)

Uitstelling van het Allerheiligste Biechtgelegenheid

11.30 – 12.30 uur (donderdag) 16.00 – 17.00 uur

Elke zondag is er tijdens de Hoogmis van 11.00 uur een kindervoordienst en voor de kleinsten een crèche

Zaterdag/Zondag – 26-27 augustus 2023, 21e zondag door het jaar

Lezingen Jesaja 22: 19 - 23 | Romeinen 11: 33 - 36 | Matteüs 16: 13 - 20

St.-Franciscuskerk			St.-Jozefkerk	
Zaterdag			17:00	H. Mis (Engels)
Zondag	09:30	Hoogmis	11:00	Hoogmis
	12:00	H. Mis (Pools)	17:00	Latijnse H. Mis

Zaterdag/Zondag – 2-3 september 2023, 22^e zondag door het jaar

Lezingen Jeremia 20: 7 - 9 | Romeinen 12: 1 - 2 | Matteüs 16: 21 - 27

St.-Franciscuskerk			St.-Jozefkerk	
Zaterdag			17:00	H. Mis (Engels)
Zondag	09:30	Hoogmis	11:00	Hoogmis
	12:00	H. Mis (Pools)		

Vrijdag – 8 september 2023, Feest van Maria Geboorte

Lezingen Micha 5: 1 - 4a | Matteüs 1: 1 - 16, 18 - 23

St.-Franciscuskerk			St.-Jozefkerk	
			12:30	H. Mis

Zaterdag/Zondag – 9-10 september 2023, 23^e zondag door het jaar

Lezingen Ezechiël 33: 7 - 9 | Romeinen 13: 8 - 10 | Matteüs 18: 15 - 20

St.-Franciscuskerk			St.-Jozefkerk	
Zaterdag			17:00	H. Mis (Engels)
Zondag	09:30	Hoogmis	11:00	Gezinsmis
	12:00	H. Mis (Pools)	17:00	Latijnse H. Mis

Donderdag – 14 september 2023, Feest van Kruisverheffing

Lezingen Numeri 21: 4 - 9 | Johannes 3: 13 - 17

St.-Franciscuskerk

St.-Jozefkerk

12:30 H. Mis

Zaterdag/Zondag – 16-17 september 2023, 24^e zondag door het jaar

Lezingen Sirach 27: 30 - 28: 1 - 7 | Romeinen 14: 7 - 9 | Matteüs 18: 21 - 35

St.-Franciscuskerk

St.-Jozefkerk

Zaterdag

17:00 H. Mis (Engels)

Zondag

09:30 Hoogmis
12:00 H. Mis (Pools)

11:00 Hoogmis
17:00 Latijnse H. Mis

Zaterdag/Zondag – 23-24 september 2023, 25^e zondag door het jaar

Lezingen Jesaja 55: 6 - 9 | Filippenzen 1: 20c - 24, 27a | Matteüs 20: 1 - 16a

St.-Franciscuskerk

St.-Jozefkerk

Zaterdag

17:00 H. Mis (Engels)

Zondag

09:30 Hoogmis
12:00 H. Mis (Pools)

11:00 Hoogmis
17:00 Latijnse H. Mis

Misintenties

St.-Jozefkerk

27 augustus: Jan van Schaik
Susanna Veen – Jansen
3 september: Susanna Veen – Jansen
10 september: Jan van Schaik
Overleden zoon Hans
Susanna Veen – Jansen
24 september: Jan van Schaik

Collecte doeleinden:

27 augustus 1. Parochie
2. MIVA
3 september 1. Parochie
2. Priesteropleiding
10 september 1. Parochie
2. Energiekosten
17 september 1. Parochie
2. Ouderenwerk
24 september 1. Parochie
2. Voedselbank

R.K. Kerkhof

Maandag 4 september (1ste maandag van de maand) is er om 9.30 uur een H. Mis in de kapel van het R.K. Kerkhof. Na de H. Mis is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij het genot van een kopje koffie of thee.

Graag tot ziens.

Eucharistieviering Kapel B.N.C.

Iedere eerste donderdag van de maand vindt er een H. Mis plaats om 9.30 uur.

Op donderdag 7 september hopen wij u te kunnen begroeten in de kapel.

Na afloop is er koffiedrinken in de Plutozaal.

Familieberichten

Door het H. Doopsel opgenomen in onze parochiegemeenschap:

Gabriël Bijma
Ly Gemeiner

Door het H. Doopsel en H. Vormsel opgenomen in onze parochiegemeenschap:

Nathalie van der Sluis (28 jaar)
Marijn Meerema (28 jaar)

Opgenomen in de parochiegemeenschap door het H. Vormsel:

Job Tiesinga (25 jaar)

In de vrede van de Heer is overleden:

Susanna Veen – Jansen (93 jaar)

Hervatting eucharistische aanbidding

Op 12 september wordt de aanbidding van het Allerheiligst Sacrament hervat. Dat vindt plaatst op dinsdag en woensdag – op verzoek van verschillende deelnemers nu voor in de kerk.

Op zaterdag 9 september is er een inspiratie-middag over de eucharistische aanbidding van 14.00 tot 17.00 uur in de St.-Jozefkerk. Priester J. van der Mee verzorgt om 14.00 uur in de parochiezaal een overweging. Aansluitend wordt om 15.30 uur een film vertoond over eucharistische wonderen. Het Allerheiligst Sacrament wordt om 16.00 uur uitgesteld in de kerk. Er is gelegenheid tot biechten.

Bezinning en Bezieling 2023-2024

Ook dit jaar verschijnt onder auspiciën van de Raad van Kerken Groningen-Stad een uitgave van Bezinning en Bezieling. De digitale versie bevat de aankondiging van de lezingen, gespreksgroepen en andere activiteiten met een bezinnend karakter, die de aangesloten kerken en genootschappen in het komende seizoen organiseren. Zie hiervoor de website van de Raad: www.rvkg groningen.nl.

Vooraankondiging van de lezingen in de Sint Martinusparochie, najaar 2023

De lezingen beginnen om 20.00 uur en worden gehouden in de parochiezaal, Radesingel 4 te Groningen, steeds om 20.00 uur.

Donderdag 5 oktober: **Over de sociale leer van de Kerk door Eduard Kimman**

In de tweede helft van de negentiende eeuw bloeide de katholieke kerk op: bouwactiviteiten, missie overzee en ook een Sociale Leer (de encycliek *Rerum Novarum* van paus Leo XIII). Noord Amerika en West Europa veranderden als gevolg van de industrialisatie. Er ontstond een verdeelde samenleving: een welvarende middenklasse en een verpauperde arbeidersklasse. Meer dan een eeuw later veroorzaakt de klimaatcrisis een nieuwe verdeeldheid. Wordt de encycliek *Laudato Sí* van paus Franciscus het startschot voor een sociale beweging?

Dinsdag 14 november: **De geschiedenis van de Eucharistische aanbidding door Arjen Jellema**

De aandacht voor de eucharistische devotie is de laatste jaren weer duidelijk aan het groeien. Dat is te zien op veel plekken ter wereld en ook binnen onze eigen parochie. Op deze avond zullen we op zoek gaan naar ontstaan en ontwikkeling van de eucharistische vroomheid. Ook zullen moderne theologen die in deze tijd hun licht hebben laten schijnen over de aanbidding aan de orde komen.

Dinsdag 12 december: **Het liturgisch jaar I door Rolf Wagenaar**

De schrijver Willem Jan Otten noemt het liturgisch jaar het grootste kunstwerk van de Westerse beschaving. Een goede reden om ons te bezinnen op het liturgisch jaar. Wat brengt ons dat, wat is het grote gegeven? Wat betekenen Advent, Kerst en Epifanie?

Open Monumentendag

St.-Franciscuskerk en St.-Jozefkathedraal

Op zaterdag 9 september wordt de jaarlijkse Open Monumentendag gehouden. Onze twee kerkgebouwen, ieder met hun eigen bouwstijl, zijn dan opengesteld.

De St.-Jozefkerk van 10.00 tot 16.00 uur en de St.-Franciscuskerk van 10.00 tot 17.00 uur.

De St.-Franciscuskerk dateert van 1934 (architect H.C. van de Leur); de St.-Jozefkathedraal van 1887 (architect P.J.H. Cuypers).

R.K. Kerkhof

Ook dit jaar neemt het R.K. Kerkhof te Groningen weer deel aan de Open Monumentendagen op zaterdag 9 en zondag 10 september.

Open dag op zaterdag van 10.00 tot 16.30 en op zondag van 12.00 tot 16.30 uur.

Kamerbemiddeling via Hospi Housing

De nood aan kamers voor nieuwe studenten is hoog. Hebt u ooit overwogen of u een kamer beschikbaar hebt voor studenten? Hospi Housing is een sociale start-up die er naar streeft om kamerzoekers aan een kamer te helpen bij hosts of gastgezinnen. Hospi Housing werkt samen met de Gemeente Groningen en onderwijsinstellingen. Hospi Housing wil mensen informeren over de voordelen van hospita-verhuur. Op deze wijze kan beter gebruik worden gemaakt van de bestaande woonruimte, om zo de huidige woningnood in onze stad te verlichten.

Veel hosts bij Hospi Housing komen vanuit contacten met verschillende kerkgenootschappen. Het is mogelijk om te selecteren op een kerkelijke achtergrond. De verhuurder (de 'hospita') is compleet vrij om te bepalen wie hij of zij in huis neemt!

Meer informatie vindt u op www.hospihousing.com. Op de website vindt men bijvoorbeeld informatie over voordelen voor de verhuurder.

Heb u een kamer over en wilt u deze beschikbaar stellen voor hospita-verhuur? Neem dan contact op met Vincent Stevens van Hospi Housing, via: vincent@hospihousing.com.

Nieuwe secretaris parochiebestuur

Mijn naam is Meta van Zoelen. Ik ben achtenvijftig jaar oud, getrouwd met Ed van Zoelen en woon in Groningen.

In het dagelijks leven werk ik als teamleider Administratieve Dienst (financiële-, salaris- en cliëntenadministratie) bij Zorggroep Groningen. Bij velen van u zal hiervan locatie Maartenshof het beste bekend zijn.

Naar aanleiding van de oproep van het bestuur heb ik mij aangemeld als kandidaat voor de positie van secretaris. De bisschop heeft mij met ingang van 13 juni 2023 benoemd tot secretaris van het parochiebestuur. De benoeming is in principe voor vier jaar.

Ik vind het belangrijk om mijn steentje bij te dragen in onze parochie en heb mij daarom beschikbaar gesteld voor deze functie. Als gelovige, parochiaan en lid van het bestuur hoop ik hierdoor mee te kunnen bouwen aan een levende geloofsgemeenschap waar mensen zich welkom en thuis voelen. Een geloofsgemeenschap waar het draait om de levende Christus en waar ons geloof in Christus ons kenmerkt in ons omgaan met elkaar.

Naar de Wereld Jongerendagen. Interview met Roos Antonissen

door Egbert van der Werff

Roos Antonissen (21 jaar) ging met andere jongeren uit het bisdom naar de Wereld Jongerendagen (WJD) in Portugal. Een reis van 13 dagen. Roos is al meer dan tien jaar misdienaar in onze parochie. Vaak loopt zij bij de processie voorop met het Kruis. Roos bakte enkele weken voor de WJD cake en koek voor de koffie na de H. Mis, in de hoop sponsoren te vinden voor haar deelname.

WJD-Reis met het bisdom

Van onze parochie was ik de enige deelnemer, maar op de voorbereidingsbijeenkomsten leerde ik andere jongeren kennen. Op de Bonifatiusdag in juni liepen we met een groep jongeren een pelgrimsroute van tien kilometer naar Dokkum. Tijdens de reis trok ik het meeste op met een meid uit Dokkum en een jongen uit Drenthe, die ik al ontmoet had op het misdienaarsuitje van het bisdom naar Kevelaer. Net als ik, waren zij de enigen uit hun parochie.

Op reis deden we veel met de 49 jongeren en begeleiding uit het bisdom. Wij liepen vanuit Portugal in twee dagen een route van 50 kilometer naar Santiago de Compostella in Spanje. Dat was best wel zwaar en hadden we niet verwacht. Maar we waren hartstikke blij toen we het doel bereikt hadden. Dat is dan wel weer een bijzondere ervaring.

We gingen ook naar Finisterre, het westelijkste puntje aan de kust bij

Santiago. Daar hadden we aan zee een catechese in de open lucht.

In Lissabon waren er activiteiten voor onze eigen groep, maar ook voor alle Nederlandse deelnemers (in totaal zo'n 1000 jongeren). Zo hadden we drie opeenvolgende ochtenden catechisatie. In kleine groepjes konden we napraten over het thema. Daarna volgde een eucharistieviering. Daarnaast waren er allerlei internationale activiteiten die we konden bijwonen. Zoals de Kruisweg, die ik samen met een groep Italianen, via een groot scherm volgde.

Na Lissabon gingen we met de deelnemers van het bisdom nog naar Fatima, waar de verschijning van Maria plaats vond.

Wat maakt WJD bijzonder?

Natuurlijk is het bijzonder dat de paus komt. Zonder hem zouden niet zoveel jongeren meedoen. De paus heb ik natuurlijk niet echt van dichtbij gezien; alleen toen hij in een open auto voorbij kwam. Ik vond wel dat er

weinig beveiliging was. Op het open veld waar de viering gehouden werd, konden we het op grote schermen volgen.

Wat echt wel bijzonder is dat er zoveel jongeren deelnemen aan de WJD. En iedereen heeft hetzelfde doel en dezelfde 'mindset' om er aan deel te nemen.

Roos met reisgenoot uit Dokkum voor de kathedraal van Santiago

catechese aan zee bij Finisterre

Mensen vragen wel of de WJD mijn geloof verdiept heeft. Dat denk ik wel, maar ik vind het moeilijk uit te leggen aan mensen die het niet meegemaakt hebben. Er gebeurden wel dingen die ik zelf niet verwacht had, maar wel helemaal pasten in de reis. Eén van de thema's van de catechisatie was de biecht. Daardoor heb ik me er voor opengesteld en ben ik goed voorbereid gaan biechten. Ik wist vooraf niet hoe het je hart kan opluchten. In Fatima is het gebruikelijk om een bepaald pad op de knieën af te leggen. Ik had het niet van tevoren bedacht, maar toen ik er was, twijfelde ik er niet over. Ik wilde het écht spontaan en heb het gedaan ook. Ik heb nog steeds last van mijn knieën, maar dat geeft niet.

Als misdienaar maak ik de liturgie in de kerk mee van dichtbij. Dat is heel mooi en dat vind ik fijn. Op deze reis zat ik 'in de bank' en dus niet zo dichtbij. Maar ik denk dat ik wel meer heb meegekregen van wat er tijdens de vieringen werd gezegd en gebeden.

Het was een bijzondere reis! Deze ervaring vergeet ik nooit.

De viering in Lissabon volgen op een scherm

Roos met haar reisgenoten bij Finisterre

Op de knieën naar Fatima

Wereldjongerendagen in Lissabon: 'Esta es la juventud del papa!'

Zo klonk de yell bij de Wereldjongerendagen van Lissabon: 'Dit is de jeugd van de paus'. De jeugd was enthousiast en haalde als het ware een held binnen. Toen wij na twee dagen de Portugese Camino (pelgrimsweg) naar Santiago de Compostela gelopen te hebben in Lissabon aankwamen, bekwam me het gevoel dat ik op een muziekfestival was terecht gekomen. Zoiets dat tegenwoordig regelmatig in het Stadspark van Groningen plaatsvindt. Harde muziek en groepen jongeren die de stad doorkruisen om naar het festivalterrein te trekken. Toch was dit heel anders. Honderdduizenden jongeren verzamelden zich in Lissabon om God, Christus, paus Franciscus en elkaar te ontmoeten. Er waren geen drank- en eettentjes op de activiteitenterreinen, en de boodschap was uitdrukkelijk christelijk.

Onze bisdomreis was geen vakantie-reisje en dat is het ook niet geworden. Naast de vieringen met de paus hadden we onze eigen catecheses en gebedsmomenten, heel natuurlijk en spontaan vervlochten in het dagprogramma. Veel jongeren hebben ook de mogelijkheid benut om (voor het eerst) te biechten en kennis te maken met het getijdengebed van de Kerk. Met alle andere 1000 Nederlanders kwamen we

driemaal bij elkaar voor zang, catechese en dialoog in het kader van het synodaal proces. Dagelijks vierden we de eucharistie met de aanwezige Nederlandse bisschoppen.

De Wereldjongerendagen zorgden ervoor dat deelnemers beter en meer over het geloof zijn geïnformeerd, dat het geloof door te bidden kon indalen in hun hart en dat het met het leven zelf is verbonden. Geen eenzijdige geloofsoverdracht en informatieverstrekking, maar geloofsbeleving en geloofservaring samen met leeftijdsgenoten uit eigen land en de hele wereld. Het waren twee zware weken. De eerste dag was het 25 km wandelen op de Camino met motregen de hele dag. Op de zaterdag voorafgaand aan de slotvieringen wandelden we naar het centrale Campo da Graça in de hete zon te midden van steeds meer jongeren die allemaal door die ingang moesten.

In totaal een miljoen WJD-deelnemers! Maar bovenal is er veel voldoening bij onze hele bisdomgroep. Ik ben heel dankbaar dat ik zelf twee weken dagelijks met de jongeren van ons bisdom kon optrekken.

Ron van den Hout
bisschop van Groningen – Leeuwarden

Bedevaart Kevelaer – 25 oktober 2023

Ook dit jaar gaan we in oktober weer naar Kevelaer.

Onze bisschop, Mgr. C.F.M. van den Hout, zal ons op deze bedevaart vergezellen.

We hebben gekozen voor een datum in de herfstvakantie zodat **kinderen en jongeren** ook de bedevaart kunnen meemaken. Kevelaer is één van de grootste bedevaartplaatsen van Duitsland.

Het programma van woensdag 25 oktober

- 7:00 uur: vertrek St.-Jozefkathedraal.
  - 10.30 uur: zal de bus in Kevelaer arriveren.
  - 11.00 uur: H. Mis in de basiliek.
  - 12.15 uur: warme lunch in het Priesterhaus (bij de prijs inbegrepen).
  - 14.00 uur: Kruisweg.
- Daarna tijd om zelf Kevelaer te ontdekken. U kunt bijvoorbeeld deelnemen aan andere plechtigheden die door de bedevaartleiding worden georganiseerd, zoals het pelgrimslof.
- 16:30 uur: zegening van devotionalia en Salve Regina bij de Genadekapel.
  - 17:00 uur: vertrek naar Groningen.
  - 20:30 uur: aankomst in Groningen.

De kosten voor deelname aan de bedevaart voor de gehele dag, incl. busreis, koffie en warme lunch bedragen € 35,- pp. Kinderen en jongeren tot 16 jaar € 10,-

Opgave voor de bedevaart het liefst d.m.v. de opgavestrook of via email: secretariaat@stmartinusparochie.nl.

De opgavestrook kunt u afgeven op het secretariaat in de pastorie of sturen naar Secretariaat Sint Martinusparochie, Radesingel 4, 9711 EJ Groningen

Aanmelding gaat op volgorde van betaling. Het bedrag kan overgemaakt worden op rekeningnummer NL89 INGB 066.99.12.719, t.n.v. Sint Martinusparochie, onder vermelding van: Mariabedevaart Kevelaer.

Of á contant op de pastorie.

We zouden uw opgave en betaling graag vóór 19 september in ons bezit hebben.

Opgavestrook Mariabedevaart Kevelaer 25 oktober 2023

Naam:.....

Adres:.....

Plaats: .....

Geboortedatum:.....

Telefoon:.....

Vegetarisch eten: ja / nee*
*(Svp doorhalen wat niet van toepassing is)

Dieet:

Handtekening

Datum: .....

Christenvervolging en godsdienstvrijheid (2 en 3)

Als we opkomen voor onze vrijheid om het christelijk geloof te belijden, moeten we ook opkomen voor de vrijheid van andere godsdiensten. Tussen haakjes: de godsdienstvrijheid (en de aandacht voor andere godsdiensten) is een van de belangrijkste uitkomsten van het Tweede Vaticaans Concilie, meer nog dan de veranderingen in de liturgie zoals het zogenaamde 'zich omdraaien van de priester aan het altaar'.

De godsdienstvrijheid is gebaseerd op de menselijke waardigheid. Die menselijke waardigheid is aan de mensen door God gegeven. Ieder mens moet in vrijheid de zoektocht naar God en de waarheid kunnen afleggen. De waarheid kan niet worden opgelegd en kan alleen vrij van dwang worden aangenomen. Dit is een grote verandering van denken, want eerder hielden we het als katholieken bij de overtuiging 'de onwaarheid heeft geen rechten'.

Als we dus aandacht vragen voor de vervolging van christenen wereldwijd, moeten we ook erkennen dat andere godsdiensten worden onderdrukt. Het aantal voorbeelden is wel kleiner, maar dat maakt het principieel niet minder ernstig. Voorbeelden van geloofsvervolging zijn talrijk. Op atheïsme – dit is natuurlijk geen godsdienst maar behoort wel tot de vrije keuze van de mens – staat de doodstraf in sommige landen waar de islam dominant is. Aanhangers van de Baha'i worden vooral in Iran slachtoffer van willekeurige gevangenschap, marteling en terechtstelling. Boeddhisten worden veelvuldig aangevallen in Bangladesh. Moslims worden op grote schaal vervolgd, verjaagd en vermoord in Myanmar. China vervolgt degenen die de geloofsbeginzelen van Falun Gong aanhangen. Hindoes zijn vervolgd in Pakistan en Bangladesh (bron: Amnesty International).

Dit wil niet zeggen dat we alle godsdiensten als gelijkwaardig naast elkaar stellen. We kunnen anders tegen God en tegen de waarheid aankijken, en daar kunnen we het met elkaar ook over hebben. Maar dat gaat dan in dialoog en met wederzijds respect. En een gemeenschappelijke opdracht is gezamenlijk te werken aan de wereldvrede.

Ook in ons eigen land is vrijheid van godsdienst een thema waar we het over moeten hebben. Ons land is niet meer overwegend christelijk. De afgelopen decennia zijn vele andersgelovigen hier komen wonen en komen werken. Godsdienstvrijheid betekent dat zij hun eigen godsdienst moeten kunnen uitoefenen en kunnen belijden. De erkenning van de menselijke waardigheid van iedere mens en van iedere bevolkingsgroep brengt dat met zich mee.

Dat er moskeeën verschijnen in onze steden vind ik niet per se 'leuk', maar het is wel in overeenstemming met mijn persoonlijke overtuiging dat godsdienstvrijheid een groot goed is. Als wij als christenen opkomen voor onze vrijheid, moeten we dat ook doen voor andere godsdiensten die vanwege de menselijke waardigheid recht van bestaan hebben. Ik vind het wel zeer schrijnend dat christenen in bijvoorbeeld het Midden-Oosten ernstig worden vervolgd en als tweederangsburgers worden behandeld. Oude christelijke gemeenschappen verdwijnen, terwijl ze eeuwenlang, vanaf het begin van het christendom, in harmonie hebben samengeleefd met de moslims. Syrisch-orthodoxen of Syrisch-katholieken, Chaldeeuwen, Armeense christenen trekken naar Europa en zoeken een nieuw en veilig bestaan. Het feit dat zij daar worden weggepest en dat wij hier moslims accepteren vind ik lastig te verteren.

In het Westen ontwikkelt zich een zekere ‘cancelcultuur’ met inbegrip van afgedwongen taalgebruik. Dit raakt wel de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van denken en geweten. Afwijkende godsdienstige standpunten worden minder gemakkelijk geaccepteerd en de kans op juridische vervolging en verlies van kansen in de maatschappij nemen toe. Als het uiten van godsdienstige overtuigingen wordt verstaan als haat zaaien hebben we als christenen een probleem. Christenvervolging hoeft niet per se heel openlijk te gebeuren, het kan ook op een meer subtiele wijze. De gezondheid van onze democratie wordt afgemeten aan de manier waarop zij omgaat met de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Het recht om in woord en daad te getuigen is verbonden met het bestaan van religieuze overtuigingen (bron: Kerk in Nood, Godsdienstvrijheid in de wereld. Verslag 2023).

+ Ron van den Hout
bisschop van Groningen – Leeuwarden

Ontmoetingsdag Partnerverlies in Hoogeveen

De diocesane Werkgroep Partnerverlies organiseert elk half jaar een ontmoetingsdag voor mensen die hun partner door de dood hebben verloren. De eerstvolgende ontmoetingsdag vindt plaats op donderdag 19 oktober in de parochiezaal te Hoogeveen, Blankenslaan Oost 2A, van 10.00 tot ongeveer 15.30 uur. Op deze dag staat elkaar ontmoeten voorop. Wiebe Mulder, voorzitter van de werkgroep, zal iets vertellen over het omgaan met verlies en rouw, ook in het perspectief van het geloof. De dag wordt besloten met een korte gebedsviering. Koffie/thee en een lunch worden verzorgd. De kosten zijn € 12,-. Desgewenst kunt u gezelschap uit uw omgeving meenemen. Opgeven kan tot 11 oktober bij het bisdom Groningen-Leeuwarden, Lisette Winter (tel.: 050 – 4065888) email: l.winter@bisdomgl.nl. Meer informatie: www.bisdomgl.nl.

Aanbod Bonifatius Academie bisdom Groningen-Leeuwarden najaar 2023

Module basiscursus Jezus Christus

Wij zijn blij u een nieuwe basiscursus ‘Jezus Christus’ aan te kunnen bieden. Wie is Jezus Christus voor ons? Welke beelden van Hem komen we tegen in de Bijbel, in de Traditie en in de kunst? In een vijftal avonden gaan we ons bezig houden met deze vragen. We onderzoeken welke plaats Jezus Christus in ons geloven heeft. Bij elke avond hoort een thuisopdracht.

Avond 1: 18 september 2023 – Ons eigen beeld van Jezus. Uit welke bronnen kunnen we putten?

Avond 2: 2 oktober 2023 – Beelden van Jezus Christus in de H. Schrift: synoptici.

Avond 3: 16 oktober 2023 – Beelden van Jezus Christus in de H. Schrift: Johannes-evangelie.

Avond 4: 30 oktober 2023 – Beelden van Jezus Christus door de eeuwen heen.

Avond 5: 13 november 2023 – Eigen beelden van Jezus. Moderne beelden van Jezus Christus.

Cursusleider: pastoor B. van der Wal. De cursus wordt op maandagavond gegeven in het parochiehuis van de Dominicuskerk, Harlingerstraat 26, 8913 CE Leeuwarden. Tijd: 20.00 – 21.30 uur.

De kosten voor de cursus zijn € 20,00. U kunt zich aanmelden via het aanmeldformulier door te klikken op bijgaande link: [Aanmeldformulier-Najaar-2023.pdf \(bisdomgl.nl\)](#). Deze kunt u sturen naar: mw. Lisette Winter: l.winter@bisdomgl.nl.

Voor meer informatie over de Bonifatius Academie kunt klikken op onderstaande link: [Bonifatius Academie - Bisdom Groningen-Leeuwarden \(bisdomgl.nl\)](#).

Programma Seniorenmiddagen 2023-2024

Maandag 13 november 2023: Seniorenmiddag

Aanvang: 14.00 uur; einde: 16.30.

Maandag 18 december 2023: thema Kerst.

Aanvang: 14.00 uur; einde: 16.30.

Maandag 15 Januari 2024: thema Nieuwjaar

Aanvang: 14.00 uur; einde: 16.30.

Maandag 12 Februari 2024: thema Carnaval.

Aanvang: 14.00 uur; einde: 16.30.

Maandag 25 Maart 2024: Seniorenmiddag.

Aanvang: 14.00 uur; einde: 16.30.

Woensdag 22 Mei 2024: Lentetocht.

Waar we heen gaan is nog een verrassing.

Een gezellig dagje uit met elkaar.

Parochiële Ontmoetingsdag

Voor senioren van de Sint Martinusparochie op
maandag 11 september 2023, 10.00 – 16.00 uur.

10.00 uur: Ontvangst en opening van de dag
Koffie/thee met gebak.

12.30 uur: Eucharistieviering in de St.-
Jozefkathedraal, celebrant: Mgr. C.F.M. van den
Hout

13.15 uur: Lunch: soep met broodjes, aansluitend
Bingo met leuke prijzen

16.00 uur: Om vier uur sluiten we af.

In verband met de lunch graag de opgavestrook
ingevuld inleveren bij een lid van de werkgroep of
inleveren/terugsturen naar het secretariaat van de
parochie, Radesingel 4, 9711 EV Groningen.

Opgavestrook Parochiële Ontmoetingsdag 2023

Naam:.....

Adres:.....

Plaats: .....

Telefoonnr.:.....

Lunch: Ja / Nee*

Vegetarisch: Ja / Nee*

*(Svp doorhalen wat niet van toepassing is)

Dieet:

Creatieve inloopmiddag

In september beginnen we weer met de creatieve
inloopmiddagen. Handwerken is weer helemaal
terug van weggeweest. Om gezellig samen te
breien/ haken, om nieuwe ideeën op te doen of
om samen voor een goed doel bezig te zijn. Nieuw
is dat haken en breien ontdekt is als een onderdeel
van slow-living: aandachtiger leven in het hier en
nu. Vooral voor de wat jongere generatie zou
haken/breien een rustpunt in het jachtige leven
kunnen vormen. En met name haken is weer
helemaal hip. Van een kleurrijke pannenlap tot een
schitterende deken of een warme trui, je haakt het
allemaal.

Er is al heel wat afgehaakt in onze
groep, die de toepasselijke naam
Jozefiens Creativo's draagt. Om maar
eens wat te noemen: sjaals, tassen met
zonnebloemen, boekenleggers, tiental-
len babymutsjes en stapels granny
squares voor baby dekentjes.
Deze laatste twee items haken we met
liefde voor de baby's in Gambia.

Zin gekregen om mee te doen? Elke 2^e en 4^e
donderdagmiddag van de maand en wel van 14.00
tot 16.30 uur bent u weer welkom in de
parochiezaal. Er is allerlei materiaal aanwezig,
maar u mag ook uw eigen werkje meenemen. Ook
dames en heren die willen leren haken of breien
zijn van harte welkom. Met een beetje oefening
lukt een pannenlap al gauw.

Eerst komende inloopmiddag is op donderdag 14
september, opgave is niet nodig. U bent allen van
harte welkom om mee te doen.

Edith Knoop, coördinator Jozefiens Creativo's

Websites

www.stmartinusparochie.nl
 www.sintfranciscuskerk.nl
 www.bisdomgl.nl
 www.vatican.va
 www.friezenkerk.nl
 www.rkkerk.nl
 www.katholiekleven.nl
 www.rkbijbel.nl
 www.rkliturgie.nl
 www.rkdocumenten.nl

Tegelzet en Kitbedrijf

Wories

Voor al uw tegel en kitwerk
 (nieuwbouw en renovatie)

- Telefoon : 06 – 55 55 43 91
- Telefoon : 0598 – 35 20 14
- E-mail : info@tegelzetenkitbedrijf.nl
- Website : www.tegelzetenkitbedrijf.nl

*Echt niet te bevatten!
 Mogen wij u helpen bij het nadenken over het afscheid*

Al vele jaren hebben wij ervaring met de Rooms Katholieke rituelen en gebruiken.
 Bij ons staan traditie en stijl voorop.
 Waar u ook verzekerd bent, wij staan voor u klaar.

UITVAARTZORG
 BOERHAAVELAAN
 Stad en Ommeland
 BOERHAAVELAAN 19, 9728 LG GRONINGEN
 050 - 52 55 980
 WWW.UITVAART-GRONINGEN.NL

Rondom Sint-Martinus

Uw bijdrage van € 15,00 per jaar voor het maken van Rondom St.-Martinus kunt u storten op

IBAN : NL89 INGB 0669 9127 19
 T.n.v. Sint-Martinusparochie te Groningen o.v.v. Bijdrage Rondom

Bedumerweg 14
 9716 AA Groningen
 particulieren

Lefferts
 sinds 1965
wassalon

050 - 571 00 96
 wassalon-lefferts.nl
 bedrijven

Groningerweg 42

9738 AB Groningen
Tel : 050 – 5 77 08 92

Voor aankoop van uw nieuwe auto en/of reparatie, onderhoud en APK keuringen.

Aanbod gebruikte auto's op:
www.garagetnoorden.nl

Alles onder Bovag garantie

Kapsalon

Kapsoones

Openingstijden

Maandag : 13.00 – 18.00

Dinsdag t/m Vrijdag : 09.00 – 18.00

Donderdag : 09.00 – 20.00

Zaterdag : 09.00 – 17.00

Folkingestraat 56
9711 JZ Groningen
Tel : 050 – 3 18 24 21

www.kapsoones.nl

Actie
Kerkbalans

Daar geef je voor.

Een kerk is van blijvende waarde!

IBAN: NL92 INGB 0000 0117 50

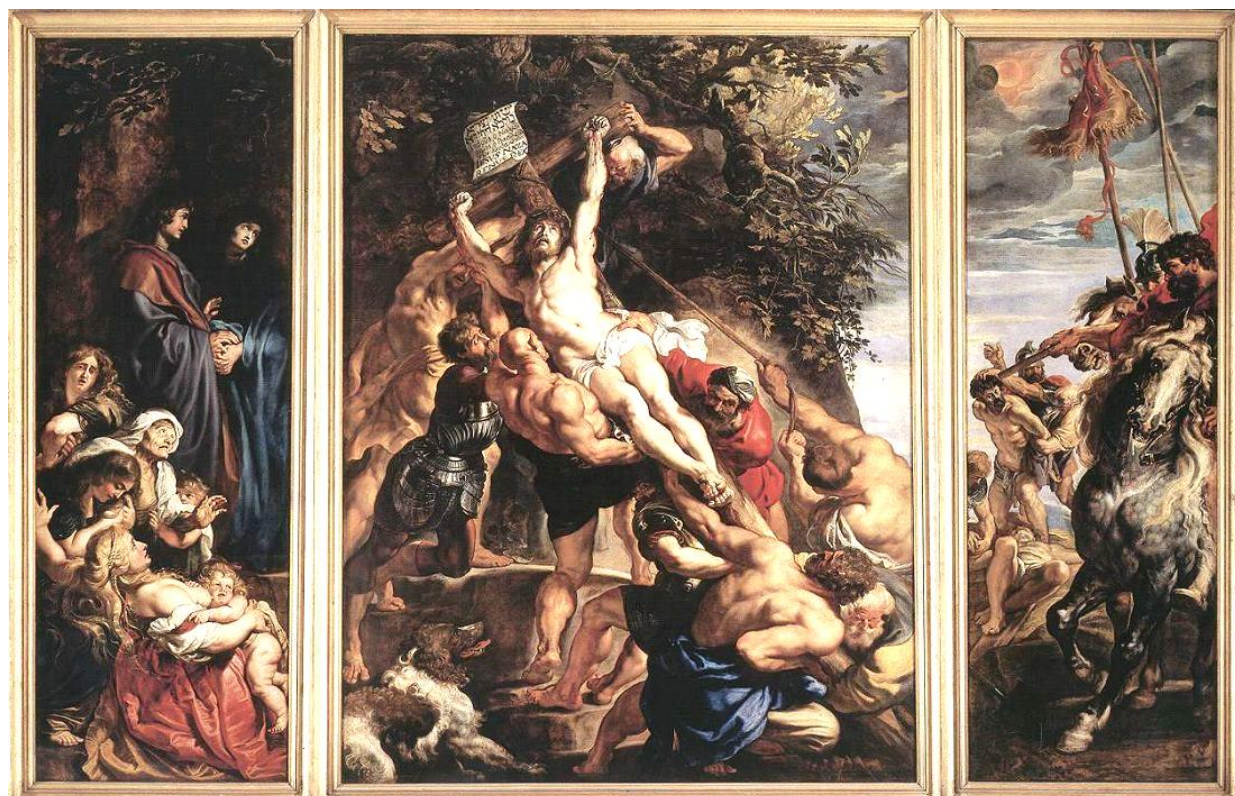
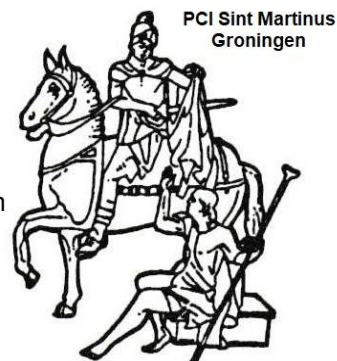
t.n.v. St.-Martinusparochie te Groningen o.v.v. Bijdrage Kerkbalans.

De **PCI Sint Martinus** is de parochiële caritas instelling van de Sint Martinusparochie Groningen.

De PCI ondersteunt en helpt parochianen die in sociaal maatschappelijke nood verkeren of (tijdelijk) financieel krap zitten met een eenmalige gift. Privacy is bij ons gewaarborgd. Zo ondersteunen wij onder andere:

- jonge gezinnen met een inkomen net boven het wettelijk minimum loon met bijv. een laptop, sportkleding of een fiets voor de kinderen of vervanging van een kapotte wasmachine;
- alleenstaande ouderen met een bloemetje of attentie bij een huisbezoek en geven wij een bijdrage aan de ouderenmiddagen.

U kunt ons bereiken via pastoor Wagenaar of mailen via pci@stmartinusparochie.nl

Kruisoprichting (1610-1611) door Peter Paul Rubens – O.L. Vrouwekathedraal te Antwerpen